

Raadsvoorstel

Waalre, 2 november 2021

Vergaderdatum	: 30 november 2021
Voorstelnummer	: 2021-79
Zaaknummer	: 222078
Portefeuillehouder :	: Wethouder M. Pieters
Naam opsteller	: Pascal Beaujean/Albert Burggraaff
Naam voorstel	: Voorstel tot wijziging van de afvalinzameling
Grondslag raadsbesluit	: - Wet Milieubeheer (Titel 10.4: het beheer van huishoudelijke en andere afvalstoffen) - Raadsbesluit d.d. 4 februari 2020 "Toekomstige afvalinzameling"

Voorgesteld besluit:

1. In te stemmen met het geadviseerde afvalinzamelsysteem conform rapportage 'Advies en implementatie nieuw afvalinzamelsysteem', samengevat:
 - inwoners betalen een bedrag per keer dat de restafvalcontainer aangeboden wordt;
 - de inzamelfrequentie van restafval wordt verhoogd van vierwekelijks naar tweewekelijks;
 - bij hoogbouw wordt voorlopig geen diftar ingevoerd;
 - een mobiel brengpunt voor grof afval voor het ontdoen van klein huisraad.
2. Een voorbereidingskrediet van € 392.000,- beschikbaar te stellen voor de invoering van het nieuwe afvalinzamelsysteem.

Onderwerp

Voorstel tot wijziging van de afvalinzameling

Voorstel

1. In te stemmen met het geadviseerde afvalinzamelsysteem conform rapportage 'Advies en implementatie nieuw afvalinzamelsysteem', samengevat:
 - inwoners betalen een bedrag per keer dat de restafvalcontainer aangeboden wordt;
 - de inzamelfrequentie van restafval wordt verhoogd van vierwekelijks naar tweewekelijks;
 - bij hoogbouw wordt voorlopig geen diftar ingevoerd;
 - een mobiel brengpunt voor grof afval voor het ontdoen van klein huisraad.
2. Een voorbereidingskrediet van € 392.000,- beschikbaar te stellen voor de invoering van het nieuwe afvalinzamelsysteem.

Inleiding

In de afgelopen jaren is in lijn met nationaal beleid het traject Van Afval Naar Grondstof (VANG) binnen Waalre ingezet. De Beleidsnotitie Duurzame afvalinzameling is hier de basis voor geweest. Via het raadsbesluit van 15 oktober 2013 is dit beleid vastgesteld met een doelstelling dat 80% van het huishoudelijk afval gescheiden ingezameld wordt. Dit komt overeen met minder dan 100 kilogram restafval per inwoner per jaar. Met het raadsbesluit is ook de uitvoering volgens een gefaseerde aanpak vastgesteld.

De eerste fase betrof de optimalisatiefase. Vanaf medio 2014 is de afvalinzameling aangepast. De service voor de inzameling van bruikbare materialen (zoals PMD, luiers, puin en tuin via big bags) is voor onze inwoners toen uitgebreid. Door de ruimere scheidingsmogelijkheden, werd de grijze container nog maar eens in de vier weken opgehaald (in plaats van tweewekelijks). Dit is nu de huidige situatie. De tweede fase betrof de innovatiefase. In deze fase is een pilot hoog frequent inzamelen uitgevoerd.

In 2019 is een technisch onderzoek (bijlage 1) uitgevoerd naar verschillende varianten voor verdere verduurzaming van de afvalinzameling (service, kosten, milieu) gebaseerd op bronscheiding (het scheiden van afval in huis) en waarmee de doelstelling van 100 kilogram restafval per inwoner per jaar wordt gehaald.

Op 4 februari 2020 is uw raad geïnformeerd over de resultaten van dit onderzoek en heeft uw raad ingestemd met het vervolgtraject. Dit vervolg betrof een brede inwonersraadpleging over de afvalinzameling in Waalre waarna uw raad een definitief besluit neemt over een nieuw inzamelsysteem gebaseerd op bronscheiding. Tijdens de voorgenoemde raadsbehandeling is door een aantal partijen aangegeven dat er behoefte is aan een perspectief voor het realiseren van de verscherpte VANG doelstelling van 30 kilogram restafval per inwoner per jaar.

Met voorliggend raadsvoorstel leggen wij uw raad een compleet en weloverwogen voorstel voor, zodat u een definitief besluit kunt nemen over de nieuwe manier van afvalinzameling in Waalre. Hierin is ook de doorkijk naar 30 kilogram restafval per inwoner per jaar meegenomen.

Op 14 september 2021 zijn de contouren van voorliggend raadsvoorstel tijdens een raadsinformatiebijeenkomst aan u gepresenteerd.

Beoogd resultaat

Het beoogde resultaat van de gewijzigde afvalinzameling is het behalen van de gemeentelijke doelstelling (de VANG doelstelling vanaf 2020) van maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar met een systeem gebaseerd op bronscheiding. Daarnaast is het beoogde resultaat dat inwoners dichterbij een oplossing krijgen voor grof huishoudelijk afval.

Argumenten

1.1. Alleen met een van de drie onderzochte varianten van tariefdifferentiatie (diftar) kan de doelstelling van 100 kilogram per inwoner per jaar worden behaald.

De conclusie van het technisch rapport (bijlage 1) is dat we de doelstelling alleen kunnen bereiken met een van de drie onderzochte varianten van tariefdifferentiatie (diftar). De drie onderzochte varianten van diftar zijn:

1. Omgekeerd inzamelen (restafval wegbrengen naar een ondergrondse container) in combinatie met betalen per keer dat de ondergrondse container geopend wordt.
2. De huidige inzamelsystematiek met restafvalcontainers (grijze kliko) en betalen per keer dat deze aan de straat wordt gezet.
3. Introductie van een tariefzak voor restafval.

De recentste cijfers (CBS 2020) bevestigen voorgenoemde conclusie. Er is geen andere manier om de doelstelling te halen (zie verder paragraaf 2.3.3. van bijlage 4).

1.2. De inwoners van de gemeente Waalre hebben de voorkeur voor het behouden van de huidige grijze restafvalcontainer (kliko) voor restafval.

Op basis van de raadpleging van het inwonerspanel (p. 14, bijlage 2) blijken inwoners de voorkeur te hebben voor inzameling van restafval via de huidige restafvalcontainer. Slechts 2% heeft de voorkeur voor een tariefzak en 1% brengt het restafval liever weg. De voorkeur voor de huidige grijze kliko wordt ook geconcludeerd in het advies van De AfvalSpiegel (p.5, bijlage 3). Vrijwel niemand is voorstander van gebruik van een tariefzak of het wegbrengen van restafval naar container in de buurt.

1.3. Door diftar hebben mensen invloed op de hoogte van de afvalstoffenheffing.

Minder vaak buiten zetten, betekent lagere afvalstoffenheffing. Een beloning voor goed scheiden. Ook kunnen huishoudens -zoals nu ook het geval is- kiezen tussen een kleine (140 liter) en grote (240 liter) grijze restafvalcontainer. Met de keuze voor de volumemaat bieden we inwoners een stuk maatwerk. Een grotere container betekent meer ruimte/capaciteit voor restafval waar een hogere prijs per lediging tegenover staat.

1.4. Verhogen van de inzamelfrequentie van restafval van vierwekelijks (huidige situatie) naar tweewekelijks geeft keuzevrijheid en meer gemak aan inwoners.

Een uitgangspunt van het heffen van een tarief op het aanbieden van de restafvalcontainer is de keuzevrijheid en de eigen invloed op de hoogte van de afvalstoffenheffing. De vierwekelijkse inzameling van restafval geeft beperkte keuzevrijheid, omdat de meeste inwoners mogelijk niet acht weken willen of kunnen wachten om de container aan de straat te zetten. Bij een tweewekelijkse inzameling kunnen inwoners beter bepalen wanneer zij de container aan de straat zetten en kunnen ze bijvoorbeeld kiezen om de container eens per zes weken aan te bieden.

1.5. Diftar bij hoogbouw werkt niet goed zonder een adequate scheidingsmogelijkheid voor keukenafval.

Gemiddeld produceert een inwoner circa 60 kg keukenafval per jaar. Een groot deel van dit keukenafval belandt bij het restafval. Momenteel wordt in Waalre gft-afval niet gescheiden ingezameld bij hoogbouw. Zolang inwoners die in de hoogbouw wonen (appartementencomplex) geen mogelijkheid hebben om keukenafval te scheiden, werkt diftar niet zoals deze bedoeld is. Deze inwoners hebben nauwelijks mogelijkheden om de hoeveelheid restafval te beperken (kunnen geen keukenafval scheiden).

Diftar bij hoogbouw moet dan ook gelijk worden ingevoerd met een mogelijkheid van het gescheiden aanbieden van keukenafval. Er is echter nog weinig ervaring in Nederland in hoeverre dit in de praktijk goed werkt. Keukenafvalinzameling staat nog in de kinderschoenen. Verschillende gemeenten zijn wel bezig met de optimalisatie/invoering van gft-inzameling in de hoogbouw (vooral via proeven). Het voorstel is voorlopig nog geen diftar bij de hoogbouw in te voeren.

1.6. Het nieuwe inzamelsysteem kan een toekomstige aanpak om de ambitie van 30 kg restafval per inwoner per jaar faciliteren.

Voorliggend voorstel voor de invoering van diftar op restafval via de grijze kliko is een beginpunt. Om de verscherpte doelstelling van 30 kilogram per inwoner per jaar te realiseren, zijn aanvullingen c.q. wijzigingen nodig in het inzamelsysteem.

In de toekomst kunnen andere inzamelmethoden en maatregelen worden toegevoegd aan het voorgestelde inzamelsysteem, mocht de gemeente daartoe besluiten. Het voorliggend voorstel houdt hier rekening mee door geen investeringen te adviseren die mogelijk versneld afgeschreven moeten worden omdat het systeem wijzigt. In hoofdstuk 6 van het 'Advies en implementatie nieuw afvalinzameling' (bijlage 4) is beschreven hoe de doelstelling van 30 kilogram dichtbij gebracht kan worden.

1.7. Een mobiel brengpunt voor kleine spullen sluit aan bij de behoefte van de inwoners.

Uit de inwonersraadpleging blijkt dat er behoefte is aan een aanvullende service voor grof afval (p. 5, bijlage 3). In een werksessie met inwoners is naar voren gekomen dat het vooral kleine spullen betreft. Een mobiel brengpunt voorziet in de behoefte van inwoners om zich van kapotte kleine spullen (passend in een boodschappentas) te ontdoen. Deze service is vergelijkbaar met de service die reeds bestaat voor klein chemisch afval. Met een mobiel brengpunt voor kleine spullen bieden wij inwoners een aanvullende service dichtbij huis. Inwoners hoeven niet extra te betalen (dekking uit vaste component afvalstoffenheffing) voor het gebruik van deze service.

Het voorstel is om op vier plekken in Waalre tweemaandelijks een brengpunt te faciliteren voor de inname van kleine spullen die in een boodschappentas passen. Het betreft één dagdeel op vergelijkbare locaties als die voor de inname van klein chemisch afval (Waalre, De Pracht, Den Hof, Voldijn). Na een evaluatie zal blijken of de standplaatsen/locaties voldoen, of het brengpunt vaker of minder vaak ingezet moet worden, etc.

1.8. Andere gemeenten in de regio hebben goede ervaringen met een mobiel brengpunt.

Helmond heeft recent een GRIP-wagen (GRondstoffenInleverPunt) geïntroduceerd. Bij de GRIP-wagen kunnen inwoners alles inleveren wat in een boodschappentas past. De Kempengemeenten werken sinds kort met een soortgelijke mobiele afvalcontainer op zonne-energie. De proef in de Kempengemeenten loopt nu een aantal maanden en tot nu toe zijn de ervaringen positief. Er wordt veel gebruik gemaakt van de service (zie p. 12, bijlage 4).

2.1. In 2022 moeten wij voorbereidingen treffen en investeringen doen voor invoering van het nieuwe inzamelsysteem per 1-1-2023.

In 2022 moeten wij de nodige voorbereidingen treffen om de invoering van het nieuwe inzamelsysteem per 1-1-2023 voor elkaar te krijgen. Hiervoor zijn financiële middelen noodzakelijk. Ten behoeve van de invoering moeten diverse plannen worden opgesteld en kosten worden gemaakt. Kortheidshalve wordt voor een nadere beschrijving van deze kosten verwezen naar hoofdstuk 6 van de rapportage 'advies en implementatie nieuw afvalinzamelsysteem' (bijlage 4 van dit raadsvoorstel).

Kanttekeningen

1.1. Hoogbouwhuishoudens kunnen nog niet gebruik maken van diftar.

Inwoners van laagbouw krijgen als gevolg van invoering van diftar invloed op de hoogte van de afvalstoffenheffing die zij betalen. Inwoners van hoogbouw hebben deze mogelijkheid voorlopig niet, waardoor ze geen lagere afvalstoffenheffing kunnen realiseren door goed afval te scheiden. Aan de andere kant hebben inwoners van hoogbouw ook niet dezelfde mogelijkheid om afval te scheiden, met name wat betreft gft-afval.

1.2. Invoeren van diftar op restafval kan meer dumpingen en bij plaatsingen in de openbare ruimte veroorzaken.

Er is een risico dat het aantal dumpingen en bijplaatsingen toeneemt als gevolg van de invoering van diftar. Bijlage 3 van de rapportage 'advies en implementatie nieuw afvalinzamelsysteem' (bijlage 4 van dit raadsvoorstel) beschrijft deze mogelijke neveneffecten en stelt dat deze beheersbaar zijn en niet opwegen tegen de voordelen. De ervaring bij andere gemeenten is dat bijplaatsingen niet op grote schaal plaatsvinden, maar slechts op enkele locaties. Door vooraf in te zetten op handhaving en communicatie worden problemen beperkt.

1.3. Er is een kans op misbruik van de openbare luiercontainers.

De huidige bovengrondse verzamelcontainers voor luiers zijn in de huidige situatie een aanvullende brengservice voor inwoners. De bovengrondse verzamelcontainers zijn openlijk toegankelijk voor iedereen in Waalre. In de nieuwe situatie met diftar, is dit een

potentiële manier om gemakkelijk zonder betaling van restafval af te komen. Omdat technische maatregelen om misbruik onmogelijk te maken disproportioneel duur zijn, gaan wij uit van goed gedrag van mensen. Door goed te monitoren en te communiceren houden wij de situatie goed in de gaten.

1.4. De verhoging van de inzamelfrequentie van restafval kost meer.

Uit de inwonersraadpleging (p.15, bijlage 2) blijkt dat 63% tevreden is over de frequentie van de inzameling van restafval (op basis van het huidige inzamelsysteem zonder diftar). In het technisch onderzoek is geen rekening gehouden met frequentieverhoging. De verhoging van de inzamelfrequentie past echter beter bij het geadviseerde afvalinzamelsysteem (zie eerder argument 1.4). De meerkosten zijn € 29.000,-.

1.5. Het geadviseerde systeem leidt niet tot een vermindering van de hoeveelheid restafval tot maximaal 30 kilogram per inwoner per jaar.

De onderzochte systemen van diftar halen wel de 100 kg per inwoner per jaar, maar zijn ontoereikend om de 30 kg restafval per inwoner per jaar te bereiken. Het voorgestelde afvalinzamelsysteem heeft potentie om de hoeveelheid restafval verder te laten dalen, maar niet zonder aanvullende maatregelen. Hoofdstuk 7 van de rapportage 'advies en implementatie nieuw afvalinzamelsysteem' beschrijft hoe de aangescherpte VANG doelstelling van 30 kg per inwoner per jaar in beeld komt.

Kosten en dekking

Hoofdstuk 6 van de rapportage 'advies en implementatie nieuw afvalinzamelsysteem' beschrijft een uitgebreide kostenopbouw en komt op jaarlijkse meerkosten van € **57.100,-**.

	<u>eenmalig</u>	<u>structureel</u>
eenmalige kosten diftar	€ 392.000	€ 26.100
jaarlijkse meerkosten diftar		€ 71.000
besparing verwerkingskosten		€ -93.000
extra inzamelkosten		€ 29.000
mobiel brengpunt		€ 24.000
		€ 57.100

De eenmalige kosten van € 392.000 worden met onderhavig besluit beschikbaar gesteld als voorbereidingskrediet. De lasten van dit voorbereidingskrediet worden, tezamen met de andere structurele meerkosten in de begroting 2023 ten laste gebracht van de baten afvalstoffenheffing.

De jaarlijkse meerkosten van € 57.100 komt overeen met een lastenverhoging van circa € 8,- per huishouden (=€ 57.100 / 7.550 aansluitingen). Gemiddeld over alle huishoudens moeten deze jaarlijkse meerkosten dus opgebracht worden. Een huishouden dat goed afval scheidt, hoeft met het nieuwe inzamelsysteem niet duurder uit te zijn dan nu het geval is.

Vanuit de afvalstoffenheffing worden alle kosten van afvalinzameling gedekt. De gemiddelde heffing bedraagt momenteel € 197 per huishouden (€ 134 voor eenpersoonshuishoudens en € 234 voor meerpersoonshuishoudens. In de nieuwe situatie verandert de samenstelling van de afvalstoffenheffing in een vast deel en een variabel

deel waar inwoners invloed op hebben door de mate van afvalscheiding (zie paragraaf 6.3, bijlage 4).

De definitieve tarieven worden eind 2022 vastgesteld in de verordening afvalstoffenheffing.

Los van de invoering van diftar in Waalre, is er in de afvalwereld een opwaartse prijsdruk te verwachten, mede vanwege de acute tekorten van chauffeurs, de hoge kosten van brandstof en de oplopende inflatie.

Duurzaamheid

Als gevolg van het steeds schaarser worden van grondstoffen en materialen is een transitie nodig van afvalbeheer naar duurzaam grondstoffen gebruik. Om ons welvaarniveau te behouden, zullen wij onherroepelijk ons gebruik van primaire grondstoffen moeten verminderen. De Nederlandse gemeenten, waaronder Waalre, hebben een belangrijk (regie)rol in het kader van de verduurzaming van de afvalinzameling als onderdeel van de totale afvalketen. In de afgelopen jaren is in lijn met nationaal beleid het traject Van Afval Naar Grondstof (VANG) binnen Waalre ingezet. Het VANG-beleid beoogt een vermindering van de hoeveelheid restafval en het verhogen van de hoeveelheid grondstoffen uit de inzameling van PMD, gft, papier, etc. De verminderde hoeveelheid te verbranden restafval dringt daarmee de uitstoot van CO₂ terug.

Burgerparticipatie

Op uw verzoek heeft een uitvoerige inwonersraadpleging plaatsgevonden. Het eerste en tweede kwartaal van 2021 hebben in het teken gestaan van deze brede inwonersconsultatie. Als gevolg van Covid-19 konden de geplande fysieke activiteiten niet doorgaan. In plaats daarvan zijn twee online bijeenkomsten georganiseerd (een informatieavond en een verdiepende werksessie). Ook is het inwonerspanel door middel van een enquête bevraagd (bijlage 2 toont de enquêteresultaten). De resultaten van de enquête (kwantitatieve informatie) en de bevindingen van de werksessie (kwalitatieve informatie) waren input voor het advies wat in bijlage 3 'Advies inwonersraadpleging en scenario's afvalinzameling' is opgenomen.

Inclusieve samenleving

Het memo 'communicatie en gedragsverandering' (bijlage 5) beschrijft verschillende doelgroepen waar wij bij de invoering van het inzamelsysteem oog voor hebben. Wij houden rekening met individuele factoren, zodat inwoners niet onvrijwillig met hoge kosten te maken krijgen door het nieuwe afvalinzamelsysteem. Zo blijft de luierinzameling en huidige kwijscheldingregeling voor minima in stand en komen wij inwoners met incontinentie- en stomamateriaal tegemoet. Ouderen en analfabeten worden betrokken door goede inzet van communicatiemiddelen gericht op de doelgroep. Daarnaast is het mobiele brengpunt voor klein grof afval een kans om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in te zetten.

Communicatie

Het scheidingsgedrag van de inwoners van Waalre is allesbepalend voor het behalen van de doelstelling van 100 kilogram restafval. Adequate communicatie richting onze inwoners is daarom cruciaal. In dit kader maken wij een op maat gesneden

communicatiestrategie en -plan. De 'memo communicatie en gedragsverandering' (bijlage 5) beschrijft de contouren en ingrediënten die in dit kader van belang zijn. Het geeft richting aan het nog op te stellen communicatieplan en geeft een globale aanpak per doelgroep weer hoe onze inwoners adequaat te betrekken en te informeren.

Kernboodschap

Samen verkleinen we de hoeveelheid afval in de gemeente door het aantal kilo's restafval terug te dringen en door meer afval te scheiden. Door goed ons afval te scheiden besparen we veel energie en kunnen we kostbare grondstoffen zoals papier, metalen en plastics hergebruiken. Ook vermindert het grote hoeveelheden aan CO2-uitstoot omdat het afval niet meer verbrand wordt.

In de gemeente Waalre is het doel om van 152 kilo restafval per jaar naar de landelijke richtlijn van maximaal 100 kilo per jaar te gaan. Dit krijgen we niet voor elkaar met de huidige manier van afval inzamelen. Om dit voor elkaar te krijgen voert de gemeente een nieuw afvalinzamelsysteem in. Wij vinden het belangrijk dat afval scheiden loont. Inwoners betalen voor het aantal keer dat ze de grijze container aan de straat zetten. Een inwoner die zijn of haar afval goed scheidt betaalt minder dan een inwoner die geen of minder goed afval scheidt. Inwoners krijgen hiermee zelf invloed op wat ze aan afvalstoffenheffing betalen.

Het nieuwe afvalinzamelsysteem is een bewezen methode in Nederland die veel gemeenten gebruiken en waarmee de doelstelling van 100 kilogram restafval wordt gehaald.

Vervolprocedure en planning

Ten behoeve van de invoering wordt geadviseerd om een uitvoeringsplan op te stellen waarin alle te nemen stappen zijn opgenomen. In bijlage 1 van de rapportage 'advies en implementatie nieuw afvalinzamelsysteem' (bijlage 4) staan de richtlijnen beschreven voor dit uitvoeringsplan. Samengevat is de planning als volgt:

- Eind 2021/ begin volgend jaar (2022) starten de voorbereidingen voor de invoering van het nieuwe afvalinzamelsysteem. Er wordt onder andere een communicatiestrategie- en plan opgesteld en er volgen aanbestedingen voor het containermanagementsysteem, chippen van containers en de inzameling van restafval, gft en pmd.
- De aanbesteding voor de inzameling moet in het tweede kwartaal van 2022 in de markt zijn gezet om de nieuwe inzameling per 01-01-2023 van start te laten gaan. Ook wordt een handhavings- en monitoringsplan opgesteld om het verloop van diftar te monitoren en voorbereid te zijn op mogelijke bijplaatsingen.
- Uiterlijk in december 2022 wordt de definitieve afvalstoffenheffing vastgesteld door uw raad.
- Medio 2023 wordt het ingevoerde systeem geëvalueerd en eventueel bijgesteld.

Bijlagen onderdeel van het voorstel

1. Rapport 'Varianten toekomstige afvalinzameling in opdracht van de gemeente Waalre', De AfvalSpiegel & Facet, 9 september 2019.
2. 'Inwonerspanel peiljaar 4 2020', Research2Evolve, januari-februari 2021.
3. 'Advies inwonersraadpleging en scenario's afvalinzameling', De AfvalSpiegel, maart 2021.

4. Rapportage 'Advies en implementatie nieuw afvalinzamelsysteem', Facet oktober 2021.
5. Memo 'Communicatie en gedragsverandering', Facet, september 2021.

Bijlagen ter informatie

Dit raadsvoorstel bevat alle relevante informatie. Er zitten geen informatieve bijlagen bij dit raadsvoorstel.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN WAALRE,

gemeentesecretaris,



mr. drs. R.L. Franken

waarnemend burgemeester,



dr. A.J.W. Boelhauer